

Lessuggestie 8

9 JAAR EN OUDER

De kracht van luisteren

bij hoofdstuk 9

In hoofdstuk 2 is het belang van actief luisteren besproken. Goed luisteren is een kunst. In de basisschool doen jonge kinderen al luisteroefeningen, die mede tot doel hebben ze ervan bewust te maken hoe gemakkelijk je kleine dingen niet opmerkt en hoe snel daardoor een boodschap van betekenis kan veranderen. Het meest bekend is de oefening waarbij kinderen in een rij of een kring een boodschap aan elkaar doorgeven. Wat blijft er over van de oorspronkelijke boodschap?

Deze lessuggestie (ontleend aan McCall 2010) is bedoeld om kinderen die moeite hebben om naar elkaar te luisteren bewust te maken van hun luisterhouding.

8a Luister maar

Vorm een binnen- en een buitencirkel en koppel de kinderen in tweetallen aan elkaar, steeds een kind uit de binnenkring aan een kind in de buitenkring. De kinderen in de binnenkring krijgen een rode kaart, de kinderen in de buitenkring een blauwe kaart. Ze mogen elkaar niet vertellen wat er op hun kaart staat.

Op de rode kaart staan luisterinstructies:

- ▶ Blijf aandacht houden voor de ander tegenover je.
- ▶ Houd steeds oogcontact.
- ▶ Blijf de ander aankijken.
- ▶ Glimlach zo af en toe.
- ▶ Zit een klein beetje voorovergebogen.
- ▶ Knik zo af en toe.
- ▶ Stel vragen over het verhaal van de ander.
- ▶ Zeg dingen, zoals 'Ja, dat begrijp ik', 'Oh, goed' en 'Dat is leuk'.

Op de blauwe kaart staat de opdracht om de ander te vertellen over bijvoorbeeld een droomreis, je mening over ... (dit kun je per groep naar believen invullen). Trek hiervoor enkele minuten uit, afhankelijk van de aandacht die de kinderen tonen.

In het nagesprek met alle kinderen in één kring vraag je eerst de kinderen uit de blauwe groep naar hun ervaringen. 'Luisterde de ander goed naar jou? Waaraan merkte je dat?' Aan de kinderen met de rode kaart vraag je eerst te vertellen wat er op hun kaart stond. 'Vond je het moeilijk of niet? En waardoor kwam dat? Kun je je nog veel herinneren van wat de ander verteld heeft?' Laat de kinderen in elk ge-

val na afloop van deze eerste oefening verwoorden wat ze ervan geleerd hebben.

8b Luister je wel?

Het is aan te raden de tweede oefening een dag of enkele dagen na de eerste oefening te laten doen. Enige tijd tussen de oefeningen is goed, maar niet zo lang dat de kinderen de ervaring kwijt zijn.

Vorm opnieuw een binnen- en een buitenkring: de kinderen zitten in dezelfde kring (binnen of buiten) als de vorige keer, maar tegenover een andere gesprekspartner. De luisteraars in de binnenkring vinden dit keer een andere instructie op hun rode kaart:

- ▶ Gaap.
- ▶ Kijk om je heen, kijk bijvoorbeeld steeds uit het raam of naar andere kinderen in de buitenkring.
- ▶ Maak geen oogcontact.
- ▶ Zit languit achterover.
- ▶ Schuif op je stoel heen en weer of schuifel met je voeten over de grond.
- ▶ Onderbreek het verhaal van de ander regelmatig met opmerkingen als 'Dat klopt niet, denk ik' en 'Dat is niet zo'.

Geef de kinderen met de blauwe kaart een ander onderwerp om over te vertellen.

In het nagesprek vraag je eerst de kinderen uit de blauwe groep naar hun ervaringen. 'Hoe was het om te vertellen over ...? Luisterde de ander goed naar jou? Waaraan merkte je dat (dit niet zo was)?'

Dan vraag je de kinderen met de rode kaart te vertellen wat er op hun kaart stond. Daarna vraag je naar hun ervaringen: 'Was dit moeilijk? Of leuk/niet zo leuk om te doen? Wat kunnen we nu uit beide oefeningen leren?'

Twee tips om goed luisteren in groepsgesprekken te bevorderen

- 1 Voer niet alleen gesprekken in de hele kring, maar vorm regelmatig tweetallen en laat die met elkaar spreken over een nieuwe vraag of een interessant statement en elkaars inbreng samenvatten. Dit verhoogt de betrokkenheid en brengt veel meer dynamiek in de gesprekken.
- 2 Leer kinderen met weinig gesprekservaring om steeds als ze iets willen inbrengen eerst te herhalen wat een ander heeft gezegd: 'Mustafa heeft gezegd dat ... en daarop wil ik reageren', 'Janneke vindt dat ... Daar ben ik het niet mee eens, omdat ...' of 'Edward zegt dat ... Daar wil ik nog wel aan toevoegen dat ...'. Dit is trouwens ook een uitstekende manier om te zorgen dat er verbinding blijft tussen wat kinderen inbrengen.